

3. Využití lidských zdrojů

3.1 Ekonomický potenciál

Makroekonomický rámec

K základním a nejdůležitějším souhrnným ukazatelům hospodářské úrovně každého územního celku patří hrubý domácí produkt a zejména jeho přepočten na jednoho obyvatele. Hrubý domácí produkt v tržních cenách v kraji Vysočina vzrostl mezi roky 2000 a 2005 o 35,9 % (průměrná roční změna činila 8,0 %). Podíl kraje na hrubém domácím produktu České republiky se pohyboval mezi 4,2 % (v letech 2004 a 2005) a 4,7 % (2001). Meziročně ve stálých cenách hrubý domácí produkt rostl s výjimkou roku 2002.

Tab. 3.1.1 Regionální makroekonomické ukazatele

	Měřicí jednotka	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Změna v %	
								2005/2000	průměrná roční
Hrubý domácí produkt (HDP) v tržních cenách	mil. Kč	91 765	107 919	106 787	110 837	116 537	124 700	35,9	6,3
Tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK)	mil. Kč	28 559	27 839	23 997	22 963	27 389	28 929	1,3	0,3
Disponibilní důchod domácností (DDD)	mil. Kč	53 032	56 456	58 093	63 201	65 874	68 845	29,8	5,4
Podíl kraje na HDP České republiky (ČR = 100)	%	4,5	4,7	4,4	4,3	4,2	4,2	¹⁾ -0,3	x
Vývoj HDP (stálé ceny roku 1995, min. rok = 100)		105,6	104,2	98,3	103,8	105,5	107,0	⁴⁾ x	x
HDP na 1 obyvatele v PPS ²⁾ (EU 25 = 100) ³⁾		57,4	60,6	58,9	58,6	59,1	62,1	¹⁾ 4,6	x
HDP na 1 obyvatele	Kč	176 127	207 955	206 169	217 107	228 402	244 510	38,8	6,8
THFK na 1 obyvatele	Kč	54 815	53 644	46 330	44 981	53 680	56 724	3,5	0,7
DDD na 1 obyvatele	Kč	101 785	108 788	112 158	123 798	129 107	134 991	32,6	5,8
HDP na 1 obyvatele (ČR = 100)		82,6	91,8	87,1	85,9	83,8	84,2	¹⁾ 1,6	x
THFK na 1 obyvatele (ČR = 100)		94,6	85,9	73,5	66,7	75,1	78,4	¹⁾ -16,3	x
DDD na 1 obyvatele (ČR = 100)		91,5	92,5	90,0	94,5	95,4	95,5	¹⁾ 4,0	x

¹⁾ rozdíl 2005 - 2000 v bodech

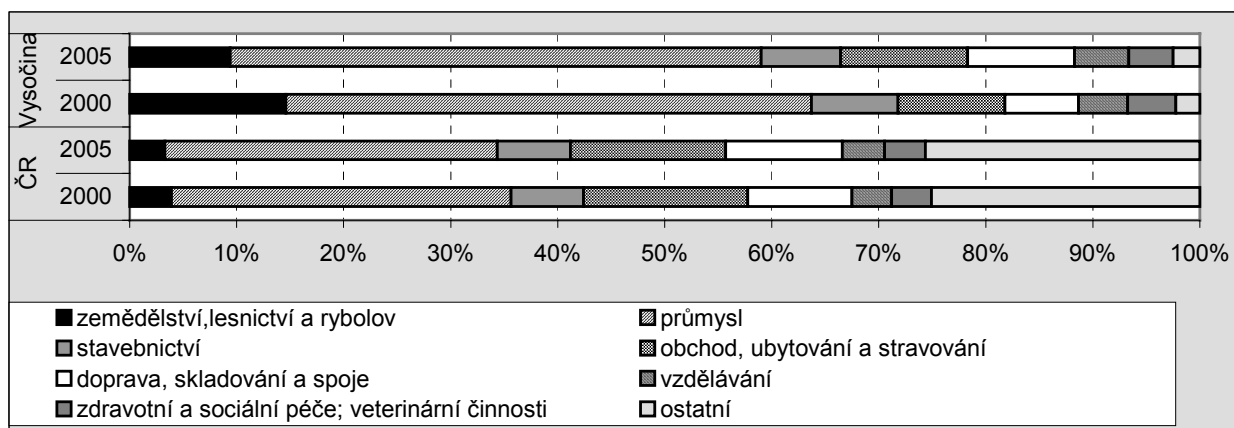
²⁾ PPS - jednotka pro měření kupní síly

³⁾ EU 25 - průměr za 25 členských zemí EU

⁴⁾ Stálé ceny roku 2000

Hrubý domácí produkt na jednoho obyvatele se ve sledovaném období zvýšil více než o třetinu, ve srovnání s úrovní České republiky (ČR = 100 %) se zvýšil o 1,6 procentního bodu. Ze čtrnácti krajů České republiky se v roce 2005 řadil na sedmé místo.

Graf 8 Struktura hrubé přidané hodnoty podle OKEČ v roce 2000 a 2005

V porovnání s průměrem 25 členských států Evropské unie se hrubý domácí produkt v kraji zvýšil o 4,6 bodu. Výší hrubého domácího produktu přepočteného na jednoho zaměstnance se Vysočina v roce 2005 zařadilo na páté místo mezi kraji České republiky.

Tvorba hrubého fixního kapitálu se celkově mírně zvýšila, v přepočtu na jednoho obyvatele vzrostla o 3,5 %, v porovnání s Českou republikou se však snížila o 16,3 procentního bodu. V roce 2005 Vysočina v přepočtu na jednoho obyvatele zaujímala sedmé místo mezi kraji.

Disponibilní důchod domácností vzrostl téměř o třicet procent, v přepočtu na jednoho obyvatele dokonce skoro o třetinu a úroveň České republiky se přiblížil o 4,0 procentní body a i u tohoto ukazatele Vysočina v roce 2005 zaujímala sedmé místo mezi kraji České republiky.

Většina odvětví terciárního sektoru zaznamenala ve sledovaném období růst podílu na tvorbě hrubé přidané hodnoty, nejvíce v odvětví finanční zprostředkování, činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu a podnikatelské činnosti (o 3,3 bodu). Výjimkou bylo pouze odvětví veřejná správa a obrana a povinné sociální zabezpečení, jehož podíl se snížil o 0,7 bodu.

Přímé zahraniční investice se na Vysočině v letech 2000 a 2004 neustále zvyšovaly a v roce 2004 byly o 76,9 % vyšší než na začátku období (v České republice to bylo jen 56,5 %). Jejich rozhodující část směřuje do jihlavského okresu, který se na celkových přímých zahraničních investicích do kraje v letech 2000 až 2004 podílel 66,2 %.

Tab. 3.1.2 Hrubá přidaná hodnota podle odvětví

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Rozdíl 2005 -2000 v bodech
Hrubá přidaná hodnota celkem (mil. Kč)	72 286	82 301	96 815	100 771	104 591	111 767	154,6
v tom odvětví (%):							
zemědělství, myslivost, lesnictví; chov ryb	13,0	10,2	8,9	9,0	9,3	8,1	-4,9
průmysl	43,7	42,9	40,8	40,1	41,0	42,6	-1,1
stavebnictví	7,2	7,2	5,9	5,6	6,2	6,4	-0,8
obchod; opravy motorových vozidel a výrobků pro osob. potřebu; ubytování a stravování	8,9	8,1	9,6	10,3	10,3	10,2	1,3
doprava, skladování a spoje	6,1	7,8	10,7	10,3	9,0	8,6	2,5
finanční zprostředkování; činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu, podnikatelské činnosti	7,1	8,9	11,2	9,9	10,1	10,4	3,3
veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	4,3	4,8	3,7	4,1	3,6	3,6	-0,7
vzdělávání; zdravotní a sociální péče; ostatní veřejné, sociální a osobní služby	9,8	10,0	9,3	10,7	10,3	10,1	0,3
ostatní odvětví	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	x

¹⁾ index 2005/2000

Odvětvová struktura ekonomiky a podnikatelské prostředí

Zdrojem údajů o organizační struktuře národního hospodářství je statistický registr ekonomických subjektů, do kterého se zapisují všechny právnické osoby bez ohledu na vyvíjenou činnost a dále ty fyzické osoby, které provozují podnikatelskou nebo jinou výdělečnou činnost.

Tab. 3.1.3 Registrované subjekty podle právní formy (stav k 31.12.)

	2000	2005	Změna v %		Struktura v %	
			2005/2000	průměrná roční	2000	2005
Registrované subjekty celkem	83 820	95 175	13,5	2,6	100,0	100,0
v tom:						
fyzické osoby	70 914	78 925	11,3	2,2	84,6	82,9
v tom: soukromí podnikatelé	57 673	66 109	14,6	2,8	68,8	69,5
samostatně hospodařící rolníci	8 023	7 558	-5,8	-1,2	9,6	7,9
podnikající podle zvláštních zákonů	5 218	5 258	0,8	0,2	6,2	5,5
právnické osoby	12 906	16 250	25,9	4,7	15,4	17,1
z toho: obchodní společnosti	5 241	6 409	22,3	4,1	6,3	6,7
družstva	534	553	3,6	0,7	0,6	0,6
státní podniky	26	15	-42,3	-10,4	0,0	0,0

Počet registrovaných subjektů v kraji Vysočina se mezi roky 2000 a 2005 zvýšil o více než 11 tisíc (o 13,5 %). Výrazněji vzrostl počet registrovaných právnických osob, kterých přibýlo 25,9 % (průměrná roční změna 4,7 %). Počet registrovaných fyzických osob se zvýšil o 11,3 %.

Mezi právnickými osobami nejvíce vzrostl počet obchodních společností (o 22,3 %) a přibýlo i družstev. Z nevelkého množství dosud existujících státních podniků ubylo 11, tedy skoro polovina.

U fyzických osob se zvýšil především počet registrovaných soukromých podnikatelů (o 14,6 %) a mírně i počet osob podnikajících podle zvláštních zákonů. O 5,8 % však poklesl počet registrovaných samostatně hospodařících zemědělců.

V důsledku toho se změnila i struktura registrovaných subjektů. Ve srovnání s rokem 2000 se do roku 2005 snížil podíl fyzických osob o 1,7 procentního bodu a stejnou měrou se zvýšil podíl právnických osob.

V roce 2000 tvořily mezi registrovanými subjekty nejpočetnější skupinu subjekty bez zaměstnanců, jejich počet se však do roku 2005 snížil o 35,8 % a jejich podíl na celkovém počtu poklesl o 26,6 procentního bodu. Desetinu všech subjektů v roce 2000 představovaly subjekty s 1 až 5 zaměstnanci, jejichž počet se během sledovaného období zmenšil o 16,3 % a podíl poklesl o 2,7 bodu.

Alespoň jedním procentem se na celkovém počtu registrovaných subjektů podílejí ještě subjekty se 6 až 9, 10 až 19 a 20 až 49 zaměstnanci, počet subjektů v poslední jmenované kategorii se zvýšil o 67,8 % a podíl na celkovém počtu subjektů vzrostl o 0,4 bodu.

Tab. 3.1.4 Registrované subjekty podle počtu zaměstnanců a podle převažující činnosti (stav k 31. 12.)

	2000	2005	Změna v %		Struktura v %	
			2005/2000	průměrná roční	2000	2005
Registrované subjekty celkem	83 820	95 175	13,5	2,6	100,0	100,0
v tom s počtem zaměstnanců:						
neuvedeno	20 372	51 846	154,5	20,5	24,3	54,5
bez zaměstnanců	51 309	32 953	-35,8	-8,5	61,2	34,6
1 - 5	8 345	6 987	-16,3	-3,5	10,0	7,3
6 - 9	1 165	1 216	4,4	0,9	1,4	1,3
10 - 19	1 116	1 082	-3,0	-0,6	1,3	1,1
20 - 49	541	908	67,8	10,9	0,6	1,0
50 - 99	357	409	14,6	2,8	0,4	0,4
100 - 199	193	200	3,6	0,7	0,2	0,2
200 - 499	93	28	-69,9	-21,3	0,1	0,0
500 - 999	23	20	-13,0	-2,8	0,0	0,0
1 000 a více	12	13	8,3	1,6	0,0	0,0
z toho podle převažující činnosti:						
zemědělství, myslivost, lesnictví a rybolov	10 655	10 733	0,7	0,1	12,7	11,3
průmysl celkem	12 667	14 895	17,6	3,3	15,1	15,7
stavebnictví	9 122	11 294	23,8	4,4	10,9	11,9
obchod, opravy motorových vozidel a výrobků pro osobní potřebu a pro domácnost	23 117	22 934	-0,8	-0,2	27,6	24,1
ubytování a stravování	3 480	4 454	28,0	5,1	4,2	4,7
doprava, skladování a spoje	2 208	2 736	23,9	4,4	2,6	2,9
finanční zprostředkování	3 569	3 392	-5,0	-1,0	4,3	3,6
činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu	8 487	12 796	50,8	8,6	10,1	13,4
veřejná správa a obrana, sociální zabezpečení	1 386	1 701	22,7	4,2	1,7	1,8
vzdělávání	846	1 350	59,6	9,8	1,0	1,4
zdravotní a sociální péče, veterinární činnosti	1 305	1 485	13,8	2,6	1,6	1,6
ostatní veřejné, sociální a osobní služby	6 974	7 945	13,9	2,6	8,3	8,3

Rozhodující kategorií se však do roku 2005 staly subjekty s nezjištěným počtem zaměstnanců, kterých přibýlo 154,5 % a nyní tvoří více než polovinu všech registrovaných subjektů.

Nejvíce registrovaných subjektů na Vysočině stále patří do odvětví obchod, opravy motorových vozidel a výrobků pro osobní potřebu a pro domácnost, jejichž počet se však mezi roky 2000 a 2005 snížil o 0,8 % a podíl na celkovém počtu registrovaných subjektů poklesl o 3,5 bodu. Druhým nejčetnějším odvětvím byl průmysl. V tomto odvětví se počet subjektů zvýšil o 17,6 % a podíl o 0,6 bodu.

Výrazně vzrostl počet registrovaných subjektů s převažující činností v oblasti nemovitostí a pronájmu (o 50,8 %). Jejich podíl na celkovém počtu se zvýšil o 3,3 procentního bodu na 13,4 % a staly se tak třetím nejpočetnějšími odvětvími v kraji.

Značně se také zvýšil počet subjektů s převažující činností ve stavebnictví (o 23,8 %), čím jejich podíl na celkovém počtu subjektů vzrostl o 1,0 bod na 11,9 %. Stavebnictví se tak posunulo před zemědělství, myslivost, lesnictví a rybolov. Počet subjektů v tomto odvětví se téměř nezměnil, a tak jeho podíl na celkovém počtu poklesl o 0,4 bodu na 11,3 %.

Registrovaných subjektů typu podnik¹ bylo ke konci roku 2005 na území kraje Vysočina 54 643, což představovalo 57,4 % všech subjektů. Z nich 82,0 % připadalo na fyzické osoby a 18,0 % na právnické osoby.

I mezi registrovanými subjekty typu podnik převládaly jednotky s menším počtem zaměstnanců, na jednotky s počtem 1 – 5 zaměstnanců připadalo 12,5 % celkového počtu těchto subjektů a 64,6 % jednotek s uvedeným počtem zaměstnanců. U jednotek s počtem 6 – 9 zaměstnanců to bylo 4,0 % a 20,6 %. Velké jednotky s 500 a více zaměstnanci se až na dvě výjimky nacházejí pouze v průmyslu a v odvětví zdravotní a sociální péče, veterinární činnosti.

Podle převažující činnosti připadal v roce 2005 největší podíl na jednotky se zaměřením obchod, opravy motorových vozidel a výrobků pro osobní potřebu a pro domácnost (19,8 %), za nimi následoval obchod se 17,4 %, jednotky s převažující činností ve stavebnictví se na celkovém počtu podílely 13,6 % a v zemědělství, myslivosti, lesnictví a rybolovu 11,0 %.

Tab. 3.1.5 Ekonomické subjekty a statistické jednotky typu podnik podle vybraných právních forem, vybraných činností a počtu zaměstnanců v kraji k 31.12.2005

	Registrované jednotky celkem	Jednotky typu podnik		Jednotky typu podnik s počtem zaměstnanců					
		celkem	podíl v %	1 - 5	6 - 19	20 - 99	100 - 499	500 - 999	1 000 a více
Registrované subjekty celkem	95 175	54 643	57,4	6 830	2 180	1 258	277	20	13
v tom podle právní formy:									
fyzické osoby	78 925	44 752	56,7	4 558	828	143	7	-	-
z toho: soukromí podnikatelé	66 109	37 565	56,8	3 224	701	116	6	-	-
samostatně hospodařící rolníci	7 558	4 022	53,2	118	23	10	-	-	-
právnické osoby	16 250	9 891	60,9	2 272	1 352	1 115	270	20	13
z toho: obchodní společnosti	6 409	4 892	76,3	1 450	970	577	100	9	2
družstva	553	445	80,5	42	37	88	45	1	-
státní podniky	15	11	73,3	2	-	-	-	-	-
Převažující činnost (vybrané činnosti)									
zemědělství, myslivost, lesnictví a rybolov	10 733	5 991	55,8	357	102	179	51	1	-
průmysl celkem	14 895	9 517	63,9	909	485	356	129	15	9
stavebnictví	11 294	7 434	65,8	443	224	103	21	-	-
obchod, opravy motorových vozidel a výrobků pro osobní potřebu a pro domácnost	22 934	10 835	47,2	1 606	541	130	7	1	-
činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu	12 796	1 050	8,2	120	27	18	-	-	-
veřejná správa a obrana, sociální zabezpečení	1 701	1 130	66,4	465	98	36	15	-	-
vzdělávání	1 350	909	67,3	52	124	224	18	-	-
zdravotní a sociální péče, veterinární činnosti	1 485	1 357	91,4	800	53	60	12	2	4
ostatní veřejné, sociální a osobní služby	7 945	3 691	46,5	318	82	54	5	-	-

Výzkum a vývoj

Výzkum a vývoj má spolu s využíváním informačních a komunikačních technologií v současném převratně se rozvíjejícím a měnícím se světě klíčový význam. Pro další rozvoj hospodářství i celé společnosti mají životní význam dostatečné investice směřované do vědy, výzkumu a vývoje.

¹ Za statistickou jednotku typu podnik je považován subjekt, který podle informací ze statistických zjišťování nebo z administrativních zdrojů vykazuje ekonomickou činnost.

V oblasti výzkumu a vývoje jsou samozřejmě ve výhodném postavení velká města, sídla vysokých škol a vědeckých institucí i velkých firem, tedy místa s velkou koncentrací vědeckého a odborného potenciálu. V tomto ohledu je samozřejmě kraj Vysočina ve srovnání s jinými regiony České republiky značně znevýhodněn.

I na Vysočině ovšem ve sledovaném období vzrostl počet zaměstnanců výzkumu a vývoje (více než o polovinu) a z nich zvláště počet výzkumných pracovníků, který se téměř zdvojnásobil. Ještě výrazněji stouply vnitřní výdaje na výzkum a vývoj, které se mezi roky 2001 a 2005 více než zdvojnásobily. Rozhodující roli ve výzkumu a vývoji hraje v kraji podnikatelský sektor.

Tab. 3.1.6 Výzkum a vývoj

	2001	2002	2003	2004	2005	Změna 2005/2001 v %
Zaměstnanci výzkumu a vývoje (FTE) ¹⁾	546	752	685	789	845	54,8
v tom sektor:						
podnikatelský	534	736	672	732	805	50,7
vládní	8	10	5	57	40	400,0
vyššího odborného a vysokého školství	-	-	-	-	-	-
soukromý neziskový	4	6	8	-	-	-
Výzkumní pracovníci (FTE)	203	227	264	341	388	90,8
v tom sektor:						
podnikatelský	198	216	255	300	355	79,3
vládní	2	5	4	41	33	1550,0
vyššího odborného a vysokého školství	-	-	-	-	-	-
soukromý neziskový	3	6	6	-	-	-
Vnitřní výdaje na výzkum a vývoj (mil. Kč)	319	424	428	529	707	121,6
v tom sektor:						
podnikatelský	316	421	425	516	691	118,7
vládní	.	2	2	14	15	.
vyššího odborného a vysokého školství	-	-	-	-	-	-
soukromý neziskový	.	1	1	0	0	x

¹⁾ FTE - průměrný evidenční počet zaměstnanců přepočtený na plný pracovní úvazek

Dopravní dostupnost

Z geografického hlediska se kraj Vysočina nachází ve střední části České republiky a jeho územím tak procházejí důležité dálkové trasy národního a nadnárodního významu, na kterých mám významný podíl tranzitní doprava. Nejzatíženější z těchto tras je dálnice D1, která protíná území kraje od severozápadu k jihovýchodu v délce 93 km. Vysočinu dále protíná několik významných silničních tahů I. třídy, z nich nejvýznamnější je historická trasa Praha – Vídeň, která krajem prochází od Golčova Jeníkova po Moravské Budějovice. Dále je to spoj jižních a východních Čech (silnice I/34, na území kraje od Pelhřimova po Ždírec nad Doubravou), dva úseky silnice I/19, silnice I/23 a I/37.

Tab. 3.1.7 Silniční doprava

Zdroj: Ročenka dopravy MDČR

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Index 2005/2000
Délka silnic a dálnic (km)	5 178	5 178	5 183	5 187	5 094	5 002	96,6
z toho:							
silnice I. třídy	355	418	421	423	421	422	118,9
z toho: rychlostní komunikace	-	-	-	-	-	-	-
dálnice v provozu	93	93	93	93	93	93	100,0
Výkony silniční dopravy							
Vývoz zboží z kraje (tis. tun)	3 487	3 704	3 944	3 621	3 234	3 080	88,3
Dovoz zboží do kraje (tis. tun)	3 583	3 840	5 429	3 456	3 779	4 503	125,7
Přeprava zboží v rámci kraje (tis. tun)	18 810	16 317	15 416	13 803	14 478	15 052	80,0
Přeprava cestujících v rámci kraje (tis. osob)	19 994	21 719	14 611	22 139	16 598	17 244	86,2
Počet autobusových spojů v rámci kraje	25 365	26 314	26 781	27 137	27 883	27 099	106,8
v tom:							
pracovní den	20 105	20 749	21 176	21 404	22 026	21 271	105,8
sobota	1 761	1 860	1 856	1 914	2 012	1 950	110,7
neděle a svátky	3 499	3 705	3 749	3 819	3 845	3 878	110,8

Obecným problémem je špatný a dále se zhoršující stavební stav silniční sítě na Vysočině, ve kterém se projevuje dlouhodobý nedostatek prostředků na výstavbu, opravy a údržbu. Ten může vést až k ohrožení dopravní dostupnosti a tím i dalšího hospodářského rozvoje některých oblastí, zvláště vzdálenějších od hlavního dopravního tahu (dálnice D1).

Celková délka silniční sítě na Vysočině činila v roce 2005 po výše zmíněné územní změně 5 002 km, z toho 93 km připadalo na dálnici D1 a 422 km na silnice I. třídy.

Výkony silniční dopravy v kraji vykazovaly ve sledovaném období většinou klesající tendenci. Zvýšil se pouze dovoz zboží do kraje (více než o čtvrtinu), vývoz zboží z kraje i přeprava zboží v rámci kraje se snížily. Poklesl též počet cestujících autobusy v rámci kraje a to vzdor růstu počtu autobusových spojů.

Tab. 3.1.8 Železniční doprava

Zdroj: Ročenka dopravy MDČR

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Index 2005/2000
Provozní délka železničních tratí (km)	620	624	630			650	104,8
Vývoz zboží z kraje (tis. tun)	1 075	434	346	253	224	211	19,6
Dovoz zboží do kraje (tis. tun)	826	877	718	694	668	730	88,3
Přeprava zboží v rámci kraje (tis. tun)	87	42	42	58	59	44	50,5
Počet vlakových spojů v rámci kraje	7 923	8 344	8 327	8 321	8 396	8 485	107,1
v tom:							
pracovní den	3 088	3 277	3 292	3 290	3 307	3 444	111,5
sobota	2 418	2 541	2 525	2 520	2 534	2 531	104,7
neděle a svátky	2 417	2 526	2 510	2 511	2 555	2 510	103,8

Železniční síť na Vysočině je velice řídká (menší hustotu má jen ve Zlínském kraji) a směřuje hvězdovitě do dvou hlavních železničních uzlů ležících v těsné blízkosti – Havlíčkova Brodu a Jihlavy. Na území kraje zasahuje osm celostátních drah (z nich nejvýznamnější jsou trati č. 230 a 250 Praha – Havlíčkův Brod – Brno) a vedle nich je v něm provozováno osm regionálních drah.

Výkony železniční dopravy se ve sledovaném období v kraji výrazně snížily, zvláště to platí o vývozu zboží z kraje, který poklesl o více než čtyři pětiny a také o přepravě zboží v rámci kraje (snížení na polovinu). Počet vlakových spojů v rámci kraje se zvýšil, nejvíce v pracovní den.

Bytová výstavba

Ve většině ukazatelů bytové výstavby můžeme ve sledovaném období pozorovat růst. Výjimkou byl počet zahájených bytů, který se mezi roky 2001 a 2005 snížil o 8,4 % (průměrný roční pokles o 1,7 %). Výrazně se však zvýšil počet zahájených bytů v rodinných domech (o 16,0 %). Pokles počtu zahajovaných bytů v rodinných domech dokládá též růst podílu rodinných domů na celkovém počtu nově zahajovaných bytů o 12,3 bodu na 58,5 %.

Tab. 3.1.8 Bytová výstavba

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Změna v %	
							2005/ 2000	průměrná roční
Zahájené byty	1 782	1 589	1 717	1 946	1 911	1 633	-8,4	-1,7
z toho v rodinných domech	824	818	878	874	955	956	16,0	3,0
Rozestavěné byty k 31. 12.	7 173	7 403	7 587	7 505	7 809	7 861	9,6	1,8
z toho v rodinných domech	3 554	3 669	3 880	3 675	3 886	4 105	15,5	2,9
Dokončené byty	1 397	1 327	1 558	1 325	1 581	1 573	12,6	2,4
z toho v rodinných domech	630	672	667	567	722	734	16,5	3,1
Dokončené byty na 100 zahájených bytů	78,4	83,5	90,7	68,1	82,7	96,3 ¹⁾	17,9	x
Dokončené byty na 1 000 obyvatel	2,68	2,56	3,01	2,56	3,06	3,08 ¹⁾	0,4	x
Průměrná obytná plocha dokončeného bytu (m ²)	68,2	73,7	69,6	67,4	67,1	69,7	2,2	x
z toho bytu v rodinných domech	89,8	94,6	96,0	92,5	91,5	90,8	1,1	x
Zrušené byty	93	74	89	100	71	55	-40,9	-10,0

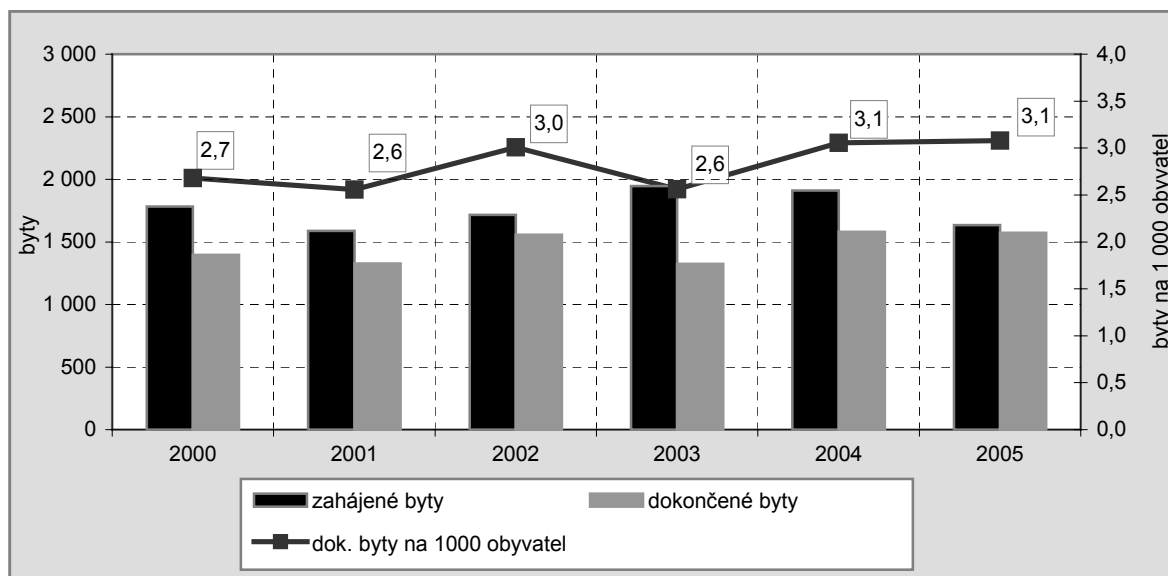
¹⁾ rozdíl 2005 - 2000

Počet rozestavěných bytů byl v roce 2005 téměř o desetinu vyšší než roku 2000, ještě více vzrostl jejich počet v rodinných domech. Podíl rozestavěných bytů v rodinných domech na celkovém počtu se tak zvýšil o 2,7 bodu na 52,2 % v roce 2005.

Obdobný trend se ve sledovaném období projevoval i u dokončených bytů. Jejich celkový počet se zvýšil o více než desetinu a ještě výraznější byl přírůstek u bytů dokončených v rodinných domech (zvýšení o 16,5 %). Podíl dokončených bytů v rodinných domech na celkovém počtu vzrostl o 1,6 bodu na 46,6 %.

Počet dokončených bytů na 100 zahájených bytů se mezi roky 2001 a 2005 zvýšil téměř o 18 a po kolísavém vývoji se v závěrečných dvou letech výrazně zvýšil i počet dokončených bytů na tisíc obyvatel. Mírný nárůst můžeme pozorovat i u průměrné obytné plochy dokončeného bytu. Počet zrušených bytů se snížil více než o polovinu.

Bytová výstavba není na území kraje rozložena stejnoměrně. V přepočtu na tisíc obyvatel se její největší intenzitou vyznačuje okres Jihlava, za ním se značným odstupem následují okresy Havlíčkův Brod a Žďár nad Sázavou. Nejnížší pak je v pelhřimovském a třebském okrese.

Graf 9 Bytová výstavba v kraji Vysočina v letech 2000 až 2005

3.2 Zaměstnanost

Zaměstnanost podle výběrového šetření pracovních sil

Údaje o ekonomické aktivitě obyvatel jsou k dispozici z výběrového šetření pracovních sil.²

Celkový počet obyvatel ve věku 15 a více let se v kraji Vysočina mezi roky 2000 a 2005 zvýšil o 1,3 % (průměrná roční změna 0,3 %). Téměř o tři tisíce osob se snížil počet ekonomicky aktivního obyvatelstva (pracovní síla) a o více než osm tisíc osob vzrostl počet ekonomicky neaktivních obyvatel.

Tab. 3.2.1 Ekonomická aktivita obyvatel (VŠPS)

	Celkem				z toho ženy			
	2000	2005	změna v %		2000	2005	změna v %	
			2005/ 2000	prům. roční			2005/ 2000	prům. roční
Obyvatelstvo ve věku 15 a více let celkem (tis. osob)	429,6	435,2	1,3	0,3	219,4	221,6	1,0	0,2
v tom:								
pracovní síla (ekonomicky aktivní)	256,6	253,9	-1,1	-0,2	111,0	108,4	-2,3	-0,5
v tom:								
zaměstnaní v NH	239,3	236,7	-1,1	-0,2	101,6	99,7	-1,9	-0,4
nezaměstnaní	17,3	17,2	-0,6	-0,1	9,4	8,7	-7,4	-1,5
ekonomicky neaktivní	173,0	181,3	4,8	0,9	108,3	113,3	4,6	0,9
v tom:								
důchodci	114,7	113,5	-1,0	-0,2	71,5	70,9	-0,9	-0,2
studenti	38,8	49,0	26,2	4,8	18,8	25,2	34,1	6,0
ostatní	19,6	18,8	-4,1	-0,8	18,0	17,2	-4,4	-0,9
Míra ekonomické aktivity celkem (%)	59,7	58,3	¹⁾ -1,4	x	50,6	48,9	¹⁾ -1,7	x
Míra zaměstnanosti celkem (%)			¹⁾ -1,3	x			¹⁾ -1,3	x

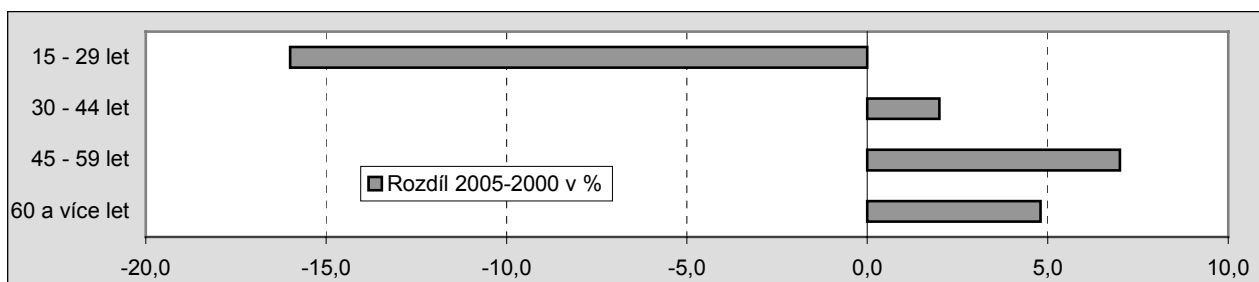
¹⁾ rozdíl 2005 - 2000 v proc. bodech

V rámci ekonomicky aktivního obyvatelstva se snížil hlavně počet zaměstnaných osob, počet nezaměstnaných se zmenšil jen nepatrně.

Ve skupině ekonomicky neaktivních obyvatel poklesl počet důchodců (více než o tisíc osob) a hlavně ostatních ekonomicky neaktivních obyvatel (o 4,1 %), více než o čtvrtinu se však zvýšil počet studentů (přírůstek více než deset tisíc osob). Projevila se tak především prodlužující se délka vzdělání.

Důsledkem tohoto vývoje byl mírný pokles míry ekonomické aktivity i míry zaměstnanosti (o 1,4 respektive 1,3 procentního bodu).

Graf 10 Zaměstnaní v národním hospodářství v kraji Vysočina podle věkových skupin (VŠPS)

U žen bylo zvýšení počtu obyvatel patnáctiletých a starších o něco nižší než u obyvatelstva celkem, výraznější bylo zmenšení pracovní síly. Počet ekonomicky neaktivních obyvatel vzrostl téměř stejnou měrou jako u obyvatelstva celkem, ve srovnání s ním však podstatněji přibýlo studentů. Pokles míry ekonomické aktivity byl u žen o 0,3 procentního bodu větší.

² Předmětem šetření ve výběrovém šetření pracovních sil jsou domácnosti bydlící v náhodně vybraných bytech. Nevztahuje se tedy na osoby bydlící dlouhodobě v hromadných ubytovacích zařízeních.

Pokles zaměstnanosti se projevil pouze u nejmladší věkové skupiny (15 – 29 let), v níž mezi roky 2000 a 2005 ubylo 6 tisíc zaměstnaných (úbytek téměř o čtvrtinu). Ve všech ostatních věkových skupinách se počet zaměstnaných zvýšil, zvláště markantní je to u osob šedesátiletých a starších, kde v souvislosti s prodlužujícím se věkem odchodu do důchodu počet zaměstnaných více než zdvojnásobil.

Tab. 3.2.2 Zaměstnanost obyvatel podle věku a pohlaví (VŠPS)

	Zaměstnaní v NH (v tis. osob)				Míra zaměstnanosti v %		
	2000	2005	změna v %		2000	2005	rozdíl 2005 - 2000 ¹⁾
			2005/ 2000	průměrná roční			
Celkem	239,3	236,7	-1,1	-0,2	55,7	54,4	-1,3
v tom ve věku:							
15 - 29 let	65,3	49,3	-24,5	-5,5	52,3	42,8	-9,6
30 - 44 let	93,5	95,5	2,1	0,4	88,4	86,8	-1,6
45 - 59 let	75,5	82,5	9,3	1,8	72,7	76,5	3,7
60 a více let	4,6	9,4	104,3	15,4	4,8	9,2	4,4
Ženy	101,6	99,7	-1,9	-0,4	46,3	45,0	-1,3
v tom ve věku:							
15 - 29 let	26,0	18,3	-29,5	-6,8	42,9	32,8	-10,1
30 - 44 let	41,6	42,3	1,7	0,3	81,7	79,3	-2,4
45 - 59 let	32,2	36,5	13,3	2,5	62,0	68,3	6,4
60 a více let	1,8	2,7	51,8	8,7	3,2	4,6	1,4

¹⁾ v procentních bodech

Míra zaměstnanosti³ se u nejmladší věkové skupiny snížila o 9,6 procentního bodu a vzdor absolutnímu zvýšení počtu zaměstnaných osob mírně poklesla i u věkové skupiny 30 – 44 let (o 1,6 bodu). Nejvíce vzrostla u věkové skupiny 60 a více let.

U žen byl pokles počtu zaměstnaných v národním hospodářství o něco výraznější než u obyvatel celkem (změna mezi roky 2005 a 2000 byla o 0,8 bodu větší), pokles míry zaměstnanosti byl však stejný.

Podstatně více ubylo zaměstnaných žen ve věkové skupině 15 – 29 let (o 5,0 bodů více než u obyvatelstva celkem) a nižší byl i přírůstek u věkové skupiny 30 – 44 let. Výrazně vyšší byl přírůstek počtu zaměstnaných u žen ve věku 45 – 59 let a nižší u věkové skupiny 60 a více let (vliv dřívějšího odchodu žen do důchodu). To se promítlo i v odlišném vývoji míry zaměstnanosti.

Tab. 3.2.3 Zaměstnanost obyvatel podle vzdělání a pohlaví (VŠPS)

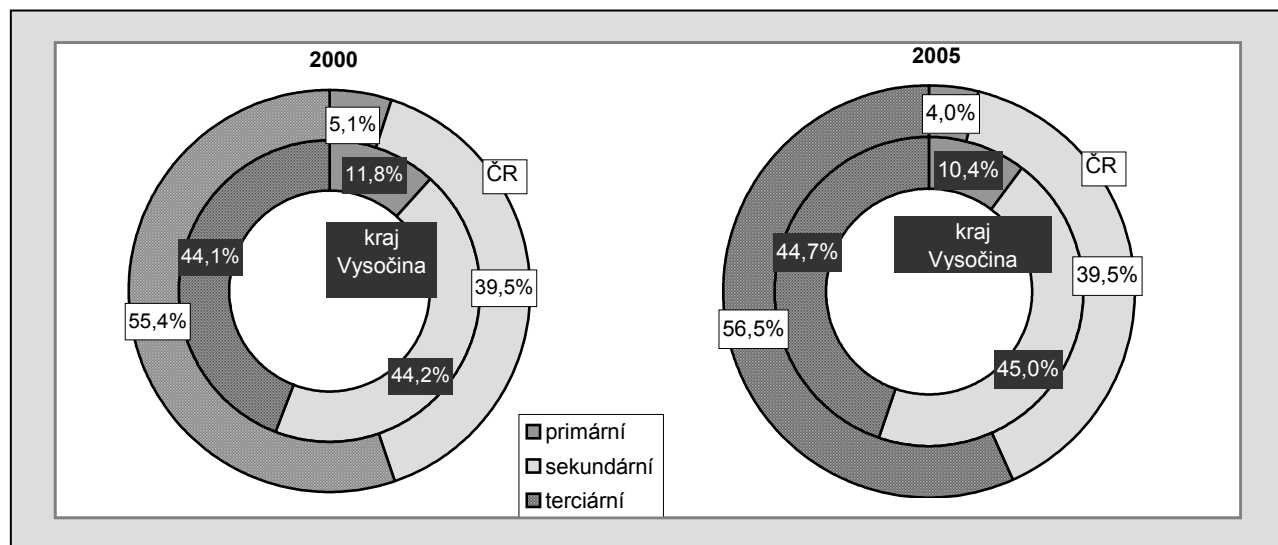
	Zaměstnaní v NH (v tis. osob)				Míra zaměstnanosti v %		
	2000	2005	změna v %		2000	2005	rozdíl 2005 - 2000 ¹⁾
			2005/ 2000	průměrná roční			
Celkem	239,3	236,7	-1,1	-0,2	55,7	54,4	-1,3
z toho podle vzdělání:							
základní a bez vzdělání	15,1	12,9	-14,6	-3,1	17,4	14,6	-2,8
střední bez maturity	111,7	112,7	0,9	0,2	64,8	62,8	-2,0
střední s maturitou	90,3	83,5	-7,5	-1,6	68,6	63,7	-4,9
vysokoškolské	20,3	27,6	36,0	6,3	80,9	78,0	-2,9
Ženy	101,6	99,7	-1,9	-0,4	46,3	45,0	-1,3
z toho podle vzdělání:							
základní a bez vzdělání	9,5	8,8	-7,4	-1,5	16,6	15,2	-1,4
střední bez maturity	35,9	35,2	-1,9	-0,4	51,4	48,7	-2,7
střední s maturitou	47,9	43,4	-9,4	-2,0	63,7	58,5	-5,2
vysokoškolské	7,2	12,1	68,1	10,9	79,6	70,8	-8,8

¹⁾ v procentních bodech

Z jednotlivých vzdělanostních skupin zaměstnaných v národním hospodářství se nejvíce snížil počet osob se základním vzděláním (o 14,6 %, průměrná roční změna – 3,1 %). Snížil se též počet zaměstnaných v národním hospodářství se středním vzděláním s maturitou (více než o sedm procent) a mírně přibýlo zaměstnaných se středním vzděláním bez maturity (o necelé jedno procento). Výrazný byl přírůstek zaměstnaných osob s vysokoškolským vzděláním, jejichž počet se zvýšil o 36,0 % (průměrná roční změna 6,3 %).

³ Podíl zaměstnaných na celkové populaci dané věkové skupiny.

Graf 11 Struktura zaměstnanosti podle hlavních sektorů (VŠPS)

Počet žen zaměstnaných v národním hospodářství se snížil ve všech vzdělanostních skupinách vyjma žen s vysokoškolským vzděláním. Největší úbytek můžeme pozorovat u středního vzdělání s maturitou (téměř deset procent), značný (ale oproti obyvatelstvu celkem jen poloviční) byl i úbytek zaměstnaných žen se základním vzděláním. Velice výrazný byl nárůst počtu zaměstnaných žen s vysokoškolským vzděláním (o 68,1 %, průměrná roční změna 10,9 %). Ve srovnání s obyvatelstvem celkem to byl přírůstek vyšší o 32,1 bodu.

Míra zaměstnanosti se snížila u všech vzdělanostních skupin, a to u obyvatelstva celkem i u žen. Největší pokles zaměstnanosti byl zaznamenán u žen s vysokoškolským vzděláním. Při pohledu na míru zaměstnanosti u jednotlivých vzdělanostních skupin vidíme, že platí čím vyšší stupeň vzdělání, tím vyšší míra zaměstnanosti – což odpovídá vyšší úrovni vzdělání u mladších věkových skupin v ekonomicky aktivním věku.

Pokles míry zaměstnanosti u obyvatel se středoškolským vzděláním s maturitou a s vysokoškolským vzděláním je možno dát do souvislosti s prodloužením doby vzdělávání u mladších generací. Ve srovnání s minulými roky mnohem větší podíl absolventů středních škol pokračuje ve studiu na vyšších odborných a hlavně na vysokých školách a obdobně tomu je i u podstatné části studentů vysokých škol s bakalářským gradem.

Tab. 3.2.4 Míra ekonomické aktivity podle věkových skupin a vzdělání (VŠPS)

	Celkem			z toho ženy		
	2000	2005	rozdíl 2005 - 2000 ¹⁾	2000	2005	rozdíl 2005 - 2000 ¹⁾
Celkem	59,7	58,3	-1,4	50,6	48,9	-1,7
v tom ve věku:						
15 - 29 let	58,9	48,8	-10,1	49,6	38,2	-11,4
30 - 44 let	93,2	91,6	-1,6	88,3	85,0	-3,3
45 - 59 let	76,9	81,0	4,0	65,8	73,1	7,3
60 a více let	4,9	9,2	4,3	3,3	4,5	1,2
z toho podle vzdělání:						
základní a bez vzdělání	21,1	14,6	-6,5	19,7	18,6	-1,1
střední bez maturity	69,4	62,8	-6,6	56,5	54,8	-1,7
střední s maturitou	73,0	63,7	-9,3	69,2	61,3	-7,8
vysokoškolské	82,0	77,9	-4,1	80,1	73,0	-7,0

¹⁾ v procentních bodech

Tomu odpovídá i výrazný pokles míry ekonomické aktivity⁴ u obyvatel ve věku 15 – 29 let, který u obyvatel celkem činil 10,1 % a u žen 11,4 %. Mírně poklesla i ekonomická aktivita i u věkové skupiny 30 – 44 let u staršího obyvatelstva vzrostla. Rozdíl v míře ekonomické aktivity mezi oběma pohlavími se mezi roky 2000 a 2005 nesnížil, dokonce se ještě o 0,3 procentního bodu prohloubil.

Stejně jako míra zaměstnanosti i míra ekonomické aktivity stoupá s rostoucím vzděláním a stejně tak došlo mezi roky 2000 a 2005 k jejímu poklesu u všech úrovní vzdělání (nejvyšší byl u obyvatelstva celkem se středním vzděláním s maturitou (o 9,3 procentního bodu).

Tab. 3.2.5 Zaměstnaní v NH podle postavení v zaměstnání a sektorů (VŠPS)

	v tis. osob					
	Celkem			z toho ženy		
	2000	2005	změna 2005/2000 v %	2000	2005	změna 2005/2000 v %
Celkem	239,3	236,7	-1,1	101,6	99,7	-1,9
z toho podle postavení:						
zaměstnanci	197,6	194,9	-1,4	88,2	87,5	-0,8
zaměstnavatelé	8,5	8,1	-4,7	2,8	2,3	-18,3
osoby pracující na vlastní účet	21,0	24,9	18,6	6,0	6,8	13,9
členové produkčních družstev	11,7	7,8	-33,7	4,2	2,5	-41,4
pomáhající rodinný příslušníci	-	1,0	x	0,3	0,5	74,6
z toho v sektoru:						
primárním	28,1	24,5	-12,8	7,9	7,4	-6,3
sekundárním	105,6	106,5	0,9	35,8	34,3	-4,2
terciárním	105,3	105,7	0,4	57,8	58,0	0,3

Počet osob zaměstnaných v národním hospodářství, které jsou v postavení zaměstnance, se mezi roky 2000 a 2005 snížil téměř o tři tisíce (- 1,4 %). Počet zaměstnavatelů poklesl zhruba o čtyři sta, relativně byl však úbytek v této skupině podstatně vyšší (- 4,7 %). Absolutně i relativně byl však zdaleka největší úbytek počtu členů produkčních družstev (více než o třetinu, tj. téměř o čtyři tisíce.

Úbytek žen v postavení zaměstnance byl o málo mírnější než u zaměstnaných celkem (rozdíl 0,6 procentního bodu), čtyřikrát více se však snížil počet žen – zaměstnavatelů. Ve srovnání se zaměstnanými celkem došlo u žen k o 4,7 bodu menšímu nárůstu počtu osob pracujících na vlastní účet. Značně větší (o 7,4 bodu) pak byl u žen úbytek počtu členů produkčních družstev.

Výrazně poklesl počet osob zaměstnaných v primárním sektoru (téměř o třináct procent), zaměstnanost v sekundárním a terciárním sektoru se mírně zvýšila. Podíl primárního sektoru na celkovém počtu zaměstnaných v národním hospodářství se snížil o 1,3 procentního bodu, podíl sekundárního sektoru se zvýšil o 0,9 bodu a terciárního o 0,7 bodu.

Počet zaměstnaných žen v primárním sektoru poklesl mírněji než u obyvatel celkem (rozdíl 6,5 bodu), v sekundárním sektoru však na rozdíl od celku došlo k poklesu zaměstnanosti žen (asi o 1 500 osob, tj. o 4,2 %), snížení počtu žen zaměstnaných v terciární sféře bylo o něco mírnější než u celku.

Poklesl podíl žen zaměstnaných v primárním i sekundárním sektoru poklesl, u prvně jmenovaného o 0,4 bodu, u druhého o 0,8 bodu, podíl žen zaměstnaných v terciárním sektoru vzrostl o 1,2 procentního bodu.

Z jednotlivých odvětví národního hospodářství byl na Vysočině mezi roky 2000 a 2005 největší úbytek zaměstnaných osob zaměstnaných osob zaznamenán ve výrobě a rozvodu elektřiny, plynu a vody (více než o polovinu) a dále v lesním hospodářství, rybolovu a chovu ryb (téměř o polovinu). K výraznějšímu zvýšení počtu zaměstnaných osob došlo v peněžnictví a pojišťovnictví (téměř 19 procent) v odvětví nemovitosti, pronájem, služby pro podniky, výzkum a vývoj (více než o 17 procent ve stavebnictví (o 16 procent) a školství (téměř o 13 procent).

⁴ Podíl počtu zaměstnaných a nezaměstnaných (pracovní síly) na celkové populaci dané věkové skupiny.

Tab. 3.2.6 Zaměstnaní v NH podle OKEČ (VŠPS)

	v tis. osob					
	Celkem			z toho ženy		
	2000	2005	změna 2005/2000 v %	2000	2005	změna 2005/2000 v %
Zaměstnaní v NH	239,3	236,7	-1,1	101,6	99,7	-1,9
z toho:						
zemědělství, myslivost a související činnosti	22,2	21,5	-3,4	7,0	7,0	-0,4
lesní hospodářství, rybolov, chov ryb	5,9	3,1	-47,6	0,9	0,3	-61,4
dobývání nerostných surovin	1,4	1,3	-10,1	0,3	0,2	-20,9
zpracovatelský průmysl	78,5	79,3	1,0	33,0	32,4	-2,0
výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody	5,3	2,2	-57,6	1,0	0,6	-34,7
stavebnictví	20,4	23,7	16,0	1,5	1,1	-30,5
obchod, opr. motor. vozidel a spotřebního zboží	24,5	24,7	0,8	12,8	12,1	-5,5
pohostinství a ubytování	6,6	6,2	-5,5	4,3	3,7	-14,7
doprava, skladování, pošty a telekomunikace	13,7	13,9	1,5	3,8	2,9	-23,4
peněžnictví a pojišťovnictví	2,9	3,4	18,7	1,9	2,4	26,9
nemovitosti, pronáj., služ. pro podniky, výzkum a vývoj	6,6	7,7	17,1	2,1	4,2	99,3
veřejná správa; obrana; sociální zabezpečení	17,2	15,2	-11,5	7,6	6,8	-10,9
školství	12,7	14,3	12,9	9,9	11,5	15,7
zdravotnictví, veter. a sociální činnosti	14,5	13,9	-3,8	11,8	11,8	-0,1
ost. veřejné, sociální a osobní služby	6,6	5,8	-12,6	3,5	2,3	-35,4

U žen se nejvíce snížil počet zaměstnaných v dále v lesním hospodářství, rybolovu a chovu ryb (více než o 60 procent), více než o třetinu ubylo zaměstnaných žen v odvětví ostatní veřejné, sociální a osobní služby a také výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody. Téměř o třetinu se snížil počet zaměstnaných žen ve stavebnictví – v obou posledně jmenovaných odvětvích však není počet zaměstnaných žen příliš vysoký. Z tohoto hlediska je závažnější téměř jedenáctiprocentní pokles počtu žen zaměstnaných ve veřejné správě, obraně a sociálním zabezpečení.

Naopak se téměř zdvojnásobil počet žen zaměstnaných v odvětví nemovitosti, pronájem, služby pro podniky, výzkum a vývoj a více než o čtvrtinu se zvýšil v peněžnictví a pojišťovnictví.

Z jednotlivých odvětví se mezi roky 2000 a 2005 podíl na celkovém počtu osob zaměstnaných v národním hospodářství snížil nejvíce u výroby a rozvodu elektřiny, plynu a vody (o 1,3 bodu na 1,0 %) a u lesního hospodářství, rybolovu a chovu ryb (o 1,2 bodu na 1,3 %). Výrazný byl také pokles u veřejné správy, obrany a sociálního zabezpečení (o 0,8 bodu na 6,4 %).

Nejvíce se podíl na celkové zaměstnanosti zvýšil u stavebnictví (o 1,5 bodu na rovných 10 procent), značně též školství (o 0,8 bodu na 6,1 %) a zpracovatelského průmyslu, nejen z hlediska zaměstnanosti nejvýznamnějšího odvětví na Vysočině (o 0,7 bodu na 33,5 %).

U žen se nejvíce snížil podíl odvětví ostatní veřejné, sociální a osobní služby (o 1,2 bodu na 2,3 %), doprava, skladování, pošty a telekomunikace (o 0,8 bodu na 2,9 %), veřejná správa, obrana a sociální zabezpečení (o 0,7 bodu na 6,8 %) a pohostinství a ubytování (o 0,6 bodu na 3,7 %). Naopak se u žen nejvíce zvýšil podíl na celkové zaměstnanosti u odvětví nemovitosti, pronájem, služby pro podniky, výzkum a vývoj (o 2,1 bodu na 4,2 %) a u školství (o 1,7 bodu na 11,5 %). Podíl zpracovatelského průmyslu na zaměstnanosti se u žen nezměnil.

Údaje o počtu zaměstnaných v národním hospodářství podle klasifikace zaměstnání dokládají zvyšování kvalifikační úrovně pracovní síly v kraji. Počet nemanuálních pracovníků se na Vysočině mezi roky 2000 a 2005 zvýšil o 4,5 tisíce (4,0 %). Mezi nimi více než o 11 procent vzrostl počet vysoce kvalifikovaných pracovníků, naopak počet pracovníků s nižší kvalifikací se snížil téměř o 9 procent.

Tab. 3.2.7 Zaměstnaní v NH podle klasifikace zaměstnání (VŠPS)

	Celkem			z toho ženy		
	2000	2005	změna 2005/2000 v %	2000	2005	změna 2005/2000 v %
Zaměstnaní v NH	239,3	236,7	-1,1	101,6	99,7	-1,9
z toho:						
nemanuální pracovníci	112,9	117,4	4,0	65,3	66,0	1,1
vysoce kvalifikovaní pracovníci	71,0	79,1	11,4	35,7	39,6	10,9
pracovníci s nižší kvalifikací	41,9	38,3	-8,7	29,7	26,5	-10,7
manuální pracovníci	122,2	118,5	-3,0	35,9	33,3	-7,5
osoby kvalifikované	101,4	102,5	1,0	24,3	22,4	-7,8
osoby nekvalifikované	20,8	16,1	-22,7	11,6	10,9	-6,7

Počet manuálních pracovníků v kraji poklesl o 3,7 tisíce (-3,0 %). Z nich se mírně zvýšil počet kvalifikovaných osob, zatímco počet osob nekvalifikovaných se zmenšil více než o pětinu.

U žen se zhruba o 700 osob zvýšil počet nemanuálních pracovníků (0 1,1 %), přičemž zhruba stejnou měrou přibýlo vysoce kvalifikovaných pracovníků a ubylo pracovníků s nižší kvalifikací. Počet manuálních pracovníků se snížil o 2,6 tisíce (-7,5 %), když více ubylo kvalifikovaných osob (téměř o 8 procent). Úbytek nekvalifikovaných osob se blížil 7 procentům).

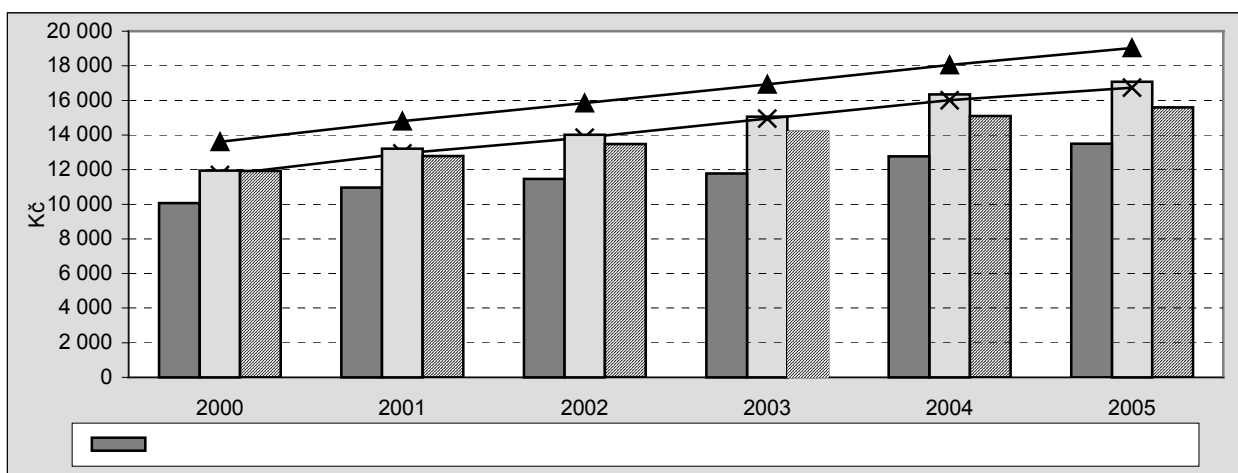
Podíl nemanuálních pracovníků na celkovém počtu zaměstnaných se ve sledovaném období zvýšil o 2,4 bodu na 49,6 %, v jejich rámci podíl pracovníků s nižší kvalifikací poklesl pod jednu třetinu. Podíl manuálních pracovníků se snížil o 1,0 bod na 50,1 %. Z nich v roce 2005 nekvalifikované osoby tvořily už jen necelých 14 procent.

U žen se podíl nemanuálních pracovníků zvýšil o 1,9 bodu na 66,2 %, z nich vysoce kvalifikované pracovníce představují téměř 6 desetin. Podíl manuálních pracovníků poklesl o 2,0 body na 33,4 % v roce 2005, z nich více než dvě třetiny byly osoby kvalifikované.

Mzdy

Průměrný evidenční počet zaměstnanců v podnicích se sídlem na území kraje (s 20 a více zaměstnanci) se v roce 2005 blížil počtu 135 tisíc a jejich průměrná mzda činila téměř 16,3 tisíce korun. Ve srovnání s rokem 2000 se zvýšila o necelých 44 procent a rostla o 3,8 procentního bodu rychleji než v celé České republice. Tím se zmenšil rozdíl mezi průměrnou mzdou na Vysočině a v České republice z 16,7 % v roce 2000 na 14,4 % roku 2005.

Graf 12 Průměrná hrubá měsíční mzda (fyzické osoby)

Tab. 3.2.8 Průměrné hrubé měsíční mzdy zaměstnanců (fyzické osoby) podle OKEČ^{*)}

	Průměrný evidenční počet zaměstnanců v roce 2005	Průměrná měsíční mzda zaměstnance (Kč)							
		2000	2005	změna v %		rozdíl proti průměru			
				2005/2000	průměrná roční	kraje (%)		ČR (%)	
						2000	2005	2000	2005
Celkem	134 960	11 346	16 294	43,6	7,5	x	x	83,3	85,6
v tom:									
zemědělství, myslivost a lesnictví	14 738	10 051	13 491	34,2	6,1	88,6	82,8	97,7	98,9
rybolov a chov ryb	154	11 467	14 490	26,4	4,8	101,1	88,9	113,1	96,0
dobývání nerostných surovin	235	11 381	16 170	42,1	7,3	100,3	99,2	95,6	71,9
zpracovatelský průmysl	64 911	11 940	17 069	43,0	7,4	105,2	104,8	87,9	95,6
výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody	665	12 661	16 925	33,7	6,0	111,6	103,9	76,3	70,2
stavebnictví	7 557	11 923	15 597	30,8	5,5	105,1	95,7	90,4	82,4
obchod, opr. motor. vozidel a spotř. zboží	6 123	10 299	14 453	40,3	7,0	90,8	88,7	60,0	76,3
pohostinství a ubytování	719	8 052	10 290	27,8	5,0	71,0	63,2	59,5	76,6
doprava, skladování, pošty a telekomunikace	4 150	12 296	16 804	36,7	6,4	108,4	103,1	86,8	81,7
peněžnictví a pojišťovnictví	47	11 397	25 330	122,3	17,3	100,4	155,5	109,3	67,8
nemovitosti, pronáj., služby	3 288	11 050	16 258	47,1	8,0	97,4	99,8	74,5	77,1
veřejná správa; obrana; sociální zabezpečení	5 938	11 965	18 431	54,0	9,0	105,5	113,1	46,7	82,7
školství	13 284	10 749	16 143	50,2	8,5	94,7	99,1	71,9	93,9
zdravotnictví, veter. a sociální činnosti	10 079	10 947	16 826	53,7	9,0	96,5	103,3	72,7	96,1
ost. veřejné, sociální a osobní služby	3 074	9 772	14 095	44,2	7,6	86,1	86,5	86,6	89,7

^{*)} subjekty se sídlem na území kraje (bez podniků do 20 zaměstnanců)

Průměrná měsíční mzda ve zpracovatelském průmyslu v kraji vzrostla o 43 procent a byla v roce 2005 o 4,8 % nad průměrem kraje (o 0,4 bodu méně než v roce 2000). To kontrastuje s Českou republikou, v níž byla v roce 2005 měsíční mzda ve zpracovatelském průmyslu o 4,4 % pod úrovní průměrné měsíční mzdy. Ve srovnání s Vysočinou však v celé republice průměrná mzda ve zpracovatelském průmyslu rostla rychleji.

Růst průměrné měsíční mzdy v zemědělství, myslivosti a lesnictví byl v kraji ve srovnání s celkovou průměrnou mzdou 9,4 bodu nižší. Průměrná mzda v tomto odvětví byla v roce 2005 o 17,2 % nižší než průměrná mzda v kraji (pokles o 5,8 bodu oproti roku 2000).

Průměrná měsíční mzda ve školství se na Vysočině zvýšila více než o polovinu a v roce 2005 už jen těsně zaostávala za průměrnou mzdou v kraji. Ještě výrazněji vzrostla průměrná mzda ve zdravotnictví a v důsledku toho byla v roce 2005 o 3,3 % vyšší než průměrná mzda v kraji (přírůstek 6,8 bodu oproti roku 2000).

Tab. 3.2.9 Hodinové náklady práce

	v Kč/hod					
	2000	2001	2002	2003	2004	Index 2004/2000
Náklady práce celkem	109,63	140,55	139,96	148,28	162,64	148,4
v tom:						
přímé náklady	77,76	99,05	98,52	105,16	115,43	148,4
sociální požitky	1,47	2,56	2,38	2,30	2,28	155,1
sociální náklady a výdaje	29,45	37,47	38,07	39,67	43,58	148,0
personální náklady a výdaje	0,99	1,39	1,21	1,20	1,38	139,4
daně a dotace	-0,04	0,08	-0,22	-0,05	-0,03	75,0

Průměrné hodinové náklady práce se na Vysočině s výjimkou roku 2002 neustále zvyšovaly a v roce 2004 byly téměř o polovinu vyšší než na počátku sledovaného období. Jejich skladba zůstávala ve všech letech stabilní, více než sedm desetin připadalo na přímé náklady, více než čtvrtina na sociální náklady a výdaje, zbytek připadal na sociální požitky, personální náklady a výdaje a na daně a dotace.

Tab. 3.2.10 Měsíční náklady práce na 1 zaměstnance

	v Kč/měsíc na 1 zaměstnance					
	2000	2001	2002	2003	2004	Index 2004/2000
Náklady práce celkem	17 364	19 387	20 240	20 992	23 525	135,5
v tom:						
přímé náklady	12 332	13 663	14 249	14 888	16 696	135,4
sociální požitky	265	353	344	326	330	124,5
sociální náklady a výdaje	4 610	5 169	5 503	5 616	6 304	136,7
personální náklady a výdaje	159	191	175	169	199	125,2
daně a dotace	-2	11	-31	-7	-4	200,0

Vývoj měsíčních nákladů práce na jednoho zaměstnance byl podobný jako u hodinových nákladů, celkový nárůst však byl mírnější (rozdíl 12,9 procentního bodu). Složení měsíčních nákladů práce se v průběhu sledovaných let od struktury hodinových nákladů lišilo jen nepatrně a v roce 2004 s ním bylo identické.

Zaměstnanost cizinců

Počet cizinců, kteří pracovali na území kraje Vysočina, se mezi roky 2001 a 2005 zvýšil téměř o 1 800 osob, tedy více než čtyři desetiny. S výjimkou roku 2003 jejich počet stoupal ve všech sledovaných letech a nejvíce se zvýšil mezi roky 2004 a 2005 (o 37,8 %).

Tab. 3.2.11 Pracující cizinci

	2001	2002	2003	2004	2005	Rozdíl 2005-2000 v procentních bodech
Pracující cizinci celkem	4 067	4 154	3 959	4 248	5 855	¹⁾ 44,0
v tom (%):						
v postavení zaměstnanců ²⁾	79,3	79,1	75,3	74,2	75,0	-4,3
s platným živnostenským oprávněním	20,7	20,9	24,7	25,8	25,0	4,3
Podíl pracujících cizinců (%) ³⁾	85,7	79,2	94,9	71,8	95,1	9,4

¹⁾ změna v %

²⁾ vydaná povolení k zaměstnání + registrace občanů SR

³⁾ pracující cizinci z celkového počtu cizinců

Mezi pracujícími cizinci jednoznačně převládaly osoby v postavení zaměstnanců, i když se jejich podíl v průběhu sledovaného období snižoval (více než o 4 procentní body) a odpovídající měrou se zvýšil podíl cizinců s platným živnostenským oprávněním.

Podíl pracujících cizinců na celkovém počtu cizinců mezi roky 2001 a 2005 značně kolísal, nejnižší byl v roce 2004, kdy nedosahoval ani 72 procent, největší byl v následujícím roce, kdy přesáhl hranici 95 procent.

Dojíždka do zaměstnání

Údaje z výběrového šetření pracovních sil dokládají další zintenzivnění dojíždky a vyjíždky za prací. Podle nich se počet osob vyjíždějících z kraje za prací mezi roky 2000 a 2005 zvýšil více než o 40 procent. Počet zaměstnaných⁵ osob se přitom ve stejném období prakticky nezměnil. V důsledku toho výrazně vzrostl podíl vyjíždějících z kraje na celkovém počtu zaměstnaných osob (o 2,4 procentního bodu).

Největší část obyvatel vyjíždějících za prací mimo území Vysočiny směřuje do Jihomoravského kraje, především do Brna a jeho okolí. Zejména to platí pro okresy, které s ním přímo sousedí, tedy Třebíč a Žďár nad Sázavou. Podíl Jihomoravského kraje na celkové vyjíždce z Vysočiny mezi lety 2000 a 2005 kolísal v rozmezí téměř 10 procentních bodů, v žádném roce však neklesl pod 40 procent.

Počet osob dojíždějících na území Vysočiny z jiných krajů České republiky vzrostl ve sledovaném období podstatně rychleji a téměř se zdvojnásobil. Vzdor tomu se však záporné saldo dojíždky kraje ještě prohloubilo (asi o 1 400 osob, tj. více než 15 procent).

Stejně jako u vyjíždky i u dojíždky za prací hraje rozhodující roli Jihomoravský kraj, z něhož na Vysočinu v některých letech sledovaného období dojížděla až polovina osob směřujících do kraje za prací. V letech

⁵ V civilním sektoru.

2004 a 2005 se pronikavě zvýšil počet osob dojíždějících na Vysočinu z Jihočeského kraje, který byl v roce 2005 ve srovnání s rokem 2000 více než pětinasobný.

Tab. 3.2.12 Dojíždka za prací (VŠPS)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Index 2005/2000
Zaměstnaní ¹⁾ celkem (tis. osob)	235,3	237,2	237,2	235,1	236,7	235,9	100,3
Vyjíždějící z kraje (tis. osob)	13,4	11,2	13,7	17,1	14,4	19,0	141,8
v % ze zaměstnaných	5,7	4,7	5,8	7,3	6,1	8,1	2 ^{a)} 2,4
z toho do kraje Jihomoravského (tis. osob)	5,6	5,4	5,7	8,7	6,7	8,0	142,9
v % z vyjíždějících z kraje	41,8	48,2	41,6	50,9	46,5	42,1	2 ^{a)} 0,3
Dojíždějící do kraje (tis. osob)	4,3	4,8	5,5	5,1	5,0	8,5	197,7
z toho z kraje Jihomoravského (tis. osob)	2,1	2,4	2,8	2,3	2,2	4,2	200,0
v % z dojíždějících do kraje	48,8	50,0	50,9	45,1	44,0	49,4	2 ^{a)} 0,6
z toho z kraje Jihočeského (tis. osob)	0,2	0,2	1,3	0,2	1,7	2,1	1 050,0
v % z dojíždějících do kraje	4,7	4,2	23,6	3,9	34,0	24,7	2 ^{a)} 20,1
Saldo dojíždky kraje (tis. osob)	-9,1	-6,4	-8,2	-12,0	-9,4	-10,5	115,4

¹⁾ zaměstnaní v civilním sektoru

²⁾ v procentních bodech

Podrobně se údaje o dojíždce a vyjíždce za prací zjišťovaly ve sčítání domů, bytů a lidu 2001. K 1.březnu tohoto roku z obce trvalého bydliště vyjíždělo za prací více než 98 tisíc osob, což bylo více než 41 procent zaměstnaných osob. Největší část vyjíždky se uskutečňovala v rámci kraje (téměř čtyři pětiny), přibližně jedna pětina vyjíždějících směřovala do jiného kraje České republiky a necelé jedno procento vyjíždělo za prací do zahraničí.

Podíl mužů vyjíždějících za prací z obce trvalého bydliště byl o 9,1 procentního bodu vyšší než žen, na celkovém počtu vyjíždějících se ženy podílely necelými čtyřmi desetinnými, jejich podíl na počtu vyjíždějících z kraje byl zhruba třetinový. Podíl žen na počtu osob dojíždějících za prací do některé obce kraje činil zhruba 38 procent, podíl na dojíždějících z jiného kraje České republiky byl o málo větší než čtvrtinový.

Tab. 3.2.13 Dojíždka za prací (SLDB 2001)

	Zaměstnané osoby	Vyjíždějící z obce za prací						Dojíždějící do obce za prací			
		celkem	v % ze zaměstnaných osob	z toho denně ¹⁾ (%)	v tom počet vyjíždějících			celkem	z toho denně (%)	v tom počet dojíždějících	
					v rámci kraje	do jiného kraje	do zahraničí			v rámci kraje	z jiného kraje
Kraj celkem	237 736	98 564	41,5	79,7	77 724	19 951	889	86 159	87,5	77 724	8 435
v tom:											
muži	134 426	61 012	45,4	77,2	47 175	13 303	534	53 293	85,3	47 175	6 118
ženy	103 310	37 552	36,3	83,5	30 549	6 648	355	32 866	91,1	30 549	2 317

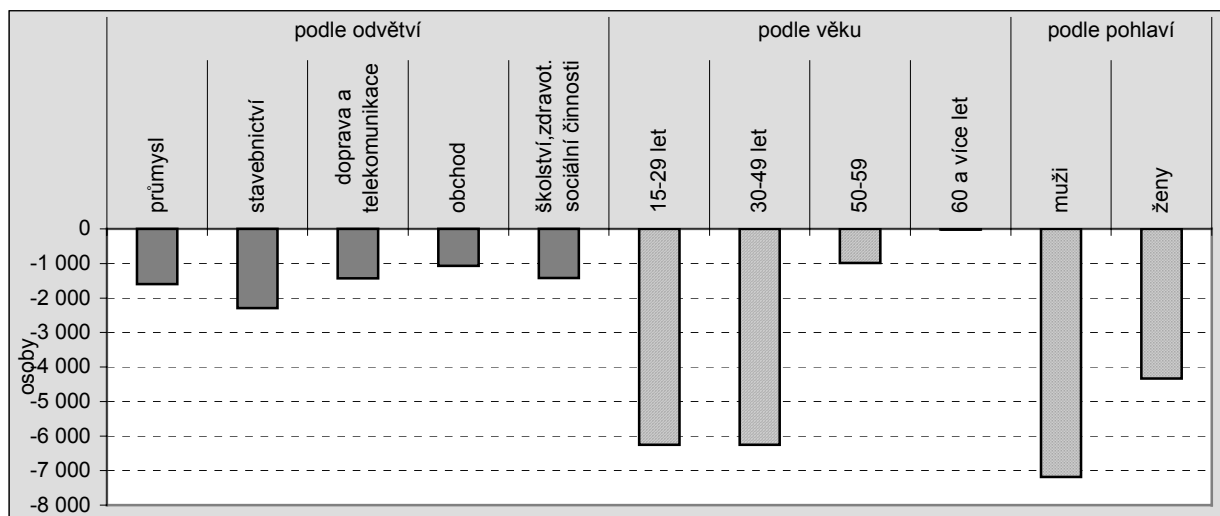
¹⁾ z vyjíždějících v rámci ČR

Mezikrajové saldo dojíždky měla Vysočina záporné u všech věkových skupin, zvláště však u osob mladších čtyřiceti let. Ve věkové skupině 25 až 29 let byl počet vyjíždějících z kraje více než třikrát vyšší než množství dojíždějících a ve věkových skupinách 15 až 24 a 30 až 39 let nebyl poměr pro kraj o mnoho příznivější. Dojíždějící ve věku 25 až 29 let představovali 16,0 % celkové pracovní dojíždky do kraje, vyjíždějící v téže věkové skupině však 23,4 % vyjíždky.

Rozhodující část dojíždějících do kraje připadala na průmysl (41,0 %), podíl žádného jiného odvětví nepřesahoval desetinu pracovní dojíždky do kraje. I z osob vyjíždějících z kraje za prací byla největší část zaměstnána v průmyslu, ve srovnání s dojíždkou však byl jeho podíl mnohem nižší (25,3 %), mnohem větší podíl připadal na stavebnictví (15,6 %, tj. o 5,9 procentního bodu více než u dojíždky). Téměř desetina vyjíždějících z kraje byla zaměstnána v odvětví doprava a telekomunikace.

Z pěti okresů kraje měl v roce 2001 aktivní saldo dojíždky jen jihlavský okres (1,8 tisíce osob). Na tisíc zaměstnaných osob s trvalým bydlištěm v okrese připadalo v Jihlavsku 1 035 obsazených pracovních míst. Zvláště vysoké bylo záporné saldo dojíždky v okresech Třebíč a Žďár nad Sázavou, v nichž také na tisíc zaměstnaných připadal nejnižší počet obsazených pracovních míst.

Graf 13 Mezikrajové saldo dojížděky podle odvětví, věku a pohlaví (SLDB 2001)

Tab. 3.2.14 Dojížděka za práci podle pohlaví, věku a odvětví (SLDB 2001)

	Počet dojíždějících z jiných krajů	Počet vyjíždějících do jiných krajů	Saldo dojížděky
Celkem	8 435	19 951	-11 516
v tom podle pohlaví:			
muži	6 118	13 303	-7 185
ženy	2 317	6 648	-4 331
v tom ve věku:			
15 - 24 let	2 055	5 005	-2 950
25 - 29 let	1 353	4 660	-3 307
30 - 39 let	1 890	4 507	-2 617
40 - 49 let	1 813	3 449	-1 636
50 - 59 let	1 167	2 154	-987
60 a více let a nezj.	157	176	-19
z toho podle odvětví:			
zemědělství, lesnictví	439	561	-122
průmysl	3 455	5 055	-1 600
stavebnictví	814	3 109	-2 295
doprava a telekomunikace	418	1 847	-1 429
obchod	560	1 631	-1 071
školení	258	723	-465
zdravotnictví, soc. činnosti	348	1 302	-954

3.3 Nezaměstnanost

Uchazeči o zaměstnání

Počet nezaměstnaných⁶ v kraji v prvních letech sledovaného období klesal a v roce 2002 byl o čtvrtinu nižší než roku 2000. Od roku 2003 však opět začíná růst až na maximum v roce 2004 a po mírném poklesu je pak v roce 2005 téměř na stejném počtu jako roku 2000. Podobné to bylo i u počtu nezaměstnaných žen, ten však přes nárůst v letech 2003 a 2004 nakonec zůstal téměř o osm procent pod úrovní roku 2000.

⁶ Z výběrového šetření pracovních sil.

Od toho se v zásadě odvíjel vývoj celkové obecné míry nezaměstnanosti⁷, která se na Vysočině mezi roky 2000 a 2005 sice téměř nezměnila (zvýšení o 0,01 procentního bodu), v průběhu sledovaného období však u ní můžeme pozorovat značně nerovnoměrný vývoj. Po počátečním poklesu (v roce 2002 byla o 1,7 bodu nižší než roku 2000), začíná v roce 2003 opět stoupat a roku 2004 je nad úroveň počátečního roku.

Tab. 3.3.1 Nezaměstnanost podle věku – roční průměry (VŠPS)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Změna v %		Struktura v %	
							2005/ 2000	prů- měrná roční	2000	2005
Obecná míra nezaměstnanosti (%)	6,76	6,10	5,10	5,30	6,80	6,77	¹⁾ 0,01	x	x	x
Obecná míra nezaměstnanosti žen (%)	8,50	7,00	6,40	6,70	8,80	8,03	¹⁾ -0,47	x	x	x
Nezaměstnaní celkem (tis. osob)	17,3	15,5	12,9	13,4	17,5	17,2	-0,9	-0,2	100,0	100,0
v tom ve věku:										
15 - 29 let	7,8	7,1	5,7	6,0	7,6	6,9	-12,0	-2,5	45,2	40,2
30 - 44 let	5,1	4,4	4,7	4,3	6,0	5,3	4,9	1,0	29,2	30,9
45 - 59 let	4,3	3,8	2,4	2,8	3,8	4,9	14,1	2,7	24,9	28,6
60 a více let	0,1	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	x	x	0,7	0,0
z toho: nezaměstnané ženy (tis. osob)	9,4	7,7	6,9	7,3	9,7	8,7	-7,6	-1,6	100,0	100,0
v tom ve věku:										
15 - 29 let	4,0	3,4	3,1	3,1	3,9	3,0	-24,9	-5,6	43,0	34,9
30 - 44 let	3,3	2,8	2,9	3,2	3,7	3,1	-8,0	-1,7	35,3	35,2
45 - 59 let	2,0	1,3	0,9	1,0	2,1	2,6	30,8	5,5	21,1	29,9
60 a více let	0,1	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	-100,0	-100,0	0,6	0,0

¹⁾ rozdíl 2005 - 2000 v procentních bodech

Vývoj obecné míry nezaměstnanosti u žen byl podobný, avšak výkyvy mezi jednotlivými roky byly ještě větší (u celkové obecné míry nezaměstnanosti činil rozdíl mezi maximálním a minimálním ročním průměrem 1,7 bodu, u žen to bylo 2,4 bodu), vlivem výrazného poklesu v roce 2004 se nakonec obecná míra nezaměstnanosti žen dostala o 0,47 bodu pod úroveň roku 2000.

Rozdíl mezi celkovou obecnou mírou nezaměstnaností a obecnou mírou nezaměstnanosti žen se v průběhu sledovaného období postupně snižoval, i když největší byl v roce 2004 (2,0 procentní body).

⁷ Obecná míra nezaměstnanosti (ILO) je ukazatel získaný z výsledků výběrového šetření pracovních sil podle mezinárodních definic a doporučení. Vyjadřuje podíl nezaměstnaných na celkové pracovní síle, přičemž šetřené osoby jsou uváděny podle místa pobytu. Za nezaměstnané se dle metodiky ILO považují všechny osoby patnáctileté a starší, které nebyly zaměstnané, hledaly aktivně práci a byly připraveny k nástupu do práce. Celková pracovní síla zahrnuje všechny osoby patnáctileté a starší, které splňují požadavky na zařazení mezi zaměstnané nebo nezaměstnané. Neumístění uchazeči o zaměstnání dle evidence Úřadů práce jsou občané s trvalým bydlištěm v dané oblasti, kteří nejsou v pracovním vztahu k zaměstnavateli ani nevykonávají samostatnou výdělečnou činnost a požádali úřad práce o zprostředkování vhodného zaměstnání. Registrovaná míra nezaměstnanosti je procentní podíl neumístěných uchazečů o zaměstnání na disponibilní pracovní síle (zaměstnaní z výběrového šetření pracovních sil plus neumístění uchazeči).

Tab. 3.3.2 Kvalifikační struktura nezaměstnaných – roční průměry (VŠPS)

	v tis. osob									
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Změna v %		Struktura v %	
							2005/ 2000	prů- měrná roční	2000	2005
Nezaměstnaní celkem	17,3	15,5	12,9	13,4	17,5	17,2	-0,9	-0,2	100,0	100,0
z toho:										
základní vzdělání	3,2	3,5	2,2	1,4	2,8	3,7	16,6	3,1	18,2	21,4
střední odborné (OU + OŠ)	8,0	7,2	6,1	6,0	9,6	8,5	6,2	1,2	45,9	49,2
střední odborné a všeobecné s maturitou	5,8	4,3	3,8	4,8	4,0	4,0	-30,5	-7,0	33,5	23,5
vysokoškolské	0,3	0,5	0,8	1,1	1,1	1,0	212,3	25,6	1,9	5,9
z toho: nezaměstnané ženy	9,4	7,7	6,9	7,3	9,7	8,7	-7,6	-1,6	100,0	100,0
z toho:										
základní vzdělání	1,7	1,3	0,8	0,7	1,8	1,9	10,6	2,0	18,3	21,9
střední odborné (OU + OŠ)	3,5	3,5	3,1	2,7	4,9	4,4	24,4	4,5	37,5	50,5
střední odborné a všeobecné s maturitou	4,1	2,7	2,4	3,3	2,6	2,1	-49,8	-12,9	43,3	23,6
vysokoškolské	0,1	0,2	0,5	0,5	0,4	0,4	342,1	34,6	0,8	4,0

K dosti značným změnám došlo mezi roky 2000 a 2005 ve věkovém složení nezaměstnaných. Postupně se snižoval počet nezaměstnaných v nejmladší věkové skupině (15 – 29 let), který u nezaměstnaných celkem poklesl o 12 procent a u žen o čtvrtinu. Snížil se rovněž podíl této věkové skupiny na celkovém počtu nezaměstnaných (o 5,1 bodu na 40,2 % v roce 2005, u žen pokles činil dokonce 8,0 procentních bodů).

Naproti tomu vzrostly počty nezaměstnaných ve vyšších věkových skupinách, zejména to platí pro nezaměstnané ve věku 45 – 59 let, jejichž počet se zvýšil o 14 procent, u žen dokonce více než o 30 procent. Podíl této věkové skupiny na celkovém počtu nezaměstnaných vzrostl o 3,8 procentního bodu (u žen o 8,8 bodu).

U mladšího obyvatelstva se tak zřejmě projevují nejméně dva faktory – růst doby délky vzdělávání a skutečnost, že mladší lidé se snáz a ochotněji stěhují za prací (v letech 2000 až 2005 se z Vysočiny odstěhovalo více než 12,5 tisíce osob ve věku 19 až 34 let, počet přistěhovalých byl o polovinu nižší).

V kvalifikační struktuře nezaměstnaných se mezi roky 2000 a 2005 zvýšil podíl o osob se základním vzděláním (o 3,2 procentního bodu) a se středním odborným vzděláním (o 3,3 bodu). Naopak o rovných deset procent poklesl podíl nezaměstnaných se středním vzděláním s maturitou. Vzrostl však i podíl nezaměstnaných s vysokoškolským vzděláním.

Podobný byl i vývoj u nezaměstnaných žen. Podstatně větší však u nich byl nárůst podílu nezaměstnaných se středním odborným vzděláním (o 13,0 bodů) a pokles osob se středním vzděláním s maturitou (o 19,8 bodu).

Podle údajů Ministerstva práce a sociálních věcí se počet nezaměstnaných v kraji Vysočina mezi roky 2000 a 2005 zvýšil o 3,4 tisíce, tj. téměř o 18 procent, když nejvyšší byl v roce 2004. Ještě výrazněji vzrostl počet nezaměstnaných žen (více než o čtvrtinu) a zejména počet občanů se zdravotním postižením bez zaměstnání (přírůstek přes 40 procent). Naproti tomu se více než o 7 procent snížil počet nezaměstnaných absolventů a mladistvých.

Tab. 3.3.3 Nezaměstnanost k 31. 12. (MPSV)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Změna v %	
							2005/ 2000	prů- měrná roční
Uchazeči o zaměstnání celkem	19 402	18 196	21 458	23 841	24 531	22 814	17,6	3,3
z toho:								
ženy	9 928	9 355	11 254	12 576	13 116	12 424	25,1	4,6
občané se zdravotním postižením	2 563	2 604	2 958	3 250	3 535	3 594	40,2	7,0
absolventi a mladiství	2 381	2 354	3 109	2 936	2 581	2 203	-7,5	-1,5
Uchazeči o zaměstnání pobírající příspěvek v nezaměstnanosti	8 163	8 387	10 439	10 523	8 001	7 306	-10,5	-2,2
Uchazeči o zaměstnání v evidenci Úřadu práce déle než 12 měsíců	7 111	5 682	6 428	8 069	8 609	8 606	21,0	3,9
Míra registrované nezaměstnanosti (%) ¹⁾	7,48	7,02	8,32	9,20	³⁾ 8,85	8,23	²⁾ 0,75	x
Volná pracovní místa celkem	2 638	2 797	2 267	1 317	1 273	1 913	-27,5	-6,2
z toho:								
občané se zdravotním postižením	73	48	98	31	65	56	-23,3	-5,2
absolventi a mladiství	143	152	123	62	200	219	53,1	8,9
Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo	7,4	6,5	9,5	18,1	19,3	11,9	60,8	10,0

¹⁾ podle metodiky platné do 30. 6. 2004, r.2004 a 2005 podle metodiky platné od 1. 7. 2004

²⁾ rozdíl v procentních bodech

³⁾ podle metodiky platné do 30. 6. 2004 činila ke konci r. 2004 míra nezaměstnanosti 9,38 %

Počet uchazečů o zaměstnání, kteří pobírají příspěvek v nezaměstnanosti, byl v roce 2005 více než o desetinu nižší než roku 2000. Nejvyšší byl v letech 2002 a 2003, kdy překračoval hranici 10 tisíc osob. Jejich podíl na celkovém počtu nezaměstnaných, který až do roku 2003 neklesl pod 40 procent a v roce 2002 tvořil téměř polovinu celkového počtu registrovaných nezaměstnaných, se v roce 2005 snížil na necelou třetinu.

Ve srovnání s rokem 2000 se více než o pětinu zvýšil počet uchazečů o zaměstnání, kteří jsou v evidenci Úřadu práce více než 12 měsíců. Jejich podíl na celkovém počtu nezaměstnaných se pohyboval mezi 30,0 % (2002) a 37,7 % (2005) a v roce 2005 byl ve srovnání s rokem 2000 o 1,0 bod vyšší.

Míra nezaměstnanosti po poklesu v roce 2001 v dalších letech stoupala až do roku 2004, kdy podle původní metodiky činila 9,38 %, v následujícím roce se opět snížila (podle nové metodiky o 0,62 procentního bodu).

Počet volných pracovních míst na Vysočině se snižoval až do roku 2004, kdy byl jejich počet oproti roku 2000 více než o polovinu menší. V následujícím roce došlo k jeho výraznému nárůstu (ve srovnání s rokem 2004 víc jak o padesát procent), přesto však byl v roce 2005 počet volných pracovních míst v kraji více než o čtvrtinu nižší než na počátku sledovaného období.

Volných pracovních míst pro občany se zdravotním postižením v kraji ubylo (téměř o čtvrtinu), více než o polovinu přibýlo míst pro absolventy a mladistvé. Počet uchazečů připadající na jedno volné pracovní místo byl v roce 2005 více než o šedesát procent vyšší než roku 2000, vůbec nejvyšší byl v roce 2004, kdy byl ve srovnání s rokem 2001 (nejnižší hodnota) více než trojnásobný.

Tab. 3.3.4 Uchazeči o zaměstnání podle KZAM k 31. 12. (MPSV)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Změna (%)		Struktura (%)	
							2005/ 2000	prů- měrná roční	2000	2005
Uchazeči o zaměstnání celkem	19 402	18 196	21 548	23 841	24 531	22 814	17,6	3,3	77,6	97,2
z toho podle zaměstnání:										
vysoce kvalifikovaní nemanuální pracovníci	602	678	904	963	1 063	1 257	108,8	15,9	3,1	5,5
nemanuální pracovníci s nižší kvalifikací	5 225	4 780	5 558	6 396	6 855	7 891	51,0	8,6	26,9	34,6
manuální kvalifikovaní pracovníci	5 724	5 024	6 218	7 407	7 701	8 110	41,7	7,2	29,5	35,5
manuální nekvalifikovaní pracovníci	3 496	3 156	3 518	4 291	4 324	4 917	40,6	7,1	18,0	21,6

Pozn.: v této klasifikaci nejsou zahrnuty kategorie "vojáci" a "nezjištěno"

Nejpočetnější skupinou mezi uchazeči o zaměstnání jsou v kraji Vysočina manuální pracovníci, kteří v roce 2000 tvořili téměř třicet procent všech uchazečů. V průběhu sledovaného období se jejich počet zvýšil více

než o čtyřicet procent a jejich podíl na celkovém počtu uchazečů se do roku 2005 zvýšil o 6 procentních bodů.

Ještě více vzrostl počet nezaměstnaných nemanuálních pracovníků s nižší kvalifikací (více než o polovinu). Jejich podíl na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání mezi roky 2000 a 2005 se zvýšil o 7,7 bodu a v posledně jmenovaném roce tak za podílem manuálních kvalifikovaných pracovníků zaostával jen o 0,9 procentního bodu.

Zvýšil se i počet manuálních nekvalifikovaných pracovníků (více než o čtyřicet procent), zdaleka nejvíce však mezi uchazeči o zaměstnání vzrostl počet vysoce kvalifikovaných nemanuálních pracovníků, který se více než zdvojnásobil a jeho podíl na celkovém počtu uchazečů stoupl o 2,4 bodu.

Tab. 3.3.5 Uchazeči o zaměstnání podle délky nezaměstnanosti k 31. 12. (MPSV)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Změna v %		Struktura v %	
							2005/ 2000	prů- měrná roční	2000	2005
Uchazeči o zaměstnání celkem	19 402	18 196	21 548	23 841	24 531	22 814	17,6	3,3	100,0	100,0
v tom podle délky nezaměstnanosti:										
do 3 měsíců	5 522	5 710	6 246	6 244	7 356	6 542	18,5	3,4	28,5	28,7
3 - 6 měsíců	3 567	3 782	4 911	5 013	4 732	4 047	13,5	2,6	18,4	17,7
6 - 9 měsíců	1 981	1 862	2 476	2 611	2 209	2 136	7,8	1,5	10,2	9,4
9 - 12 měsíců	1 221	1 160	1 487	1 904	1 625	1 483	21,5	4,0	6,3	6,5
12 - 24 měsíců	3 541	2 250	2 905	3 935	3 674	3 500	-1,2	-0,2	18,3	15,3
nad 24 měsíců	3 570	3 432	3 523	4 134	4 935	5 106	43,0	7,4	18,4	22,4
Průměrná délka evidence (dny)	.	.	.	443	328	553	¹⁾ 110	x	x	x

¹⁾ rozdíl 2005 - 2003 ve dnech

Nejpočetnější skupinou uchazečů o zaměstnání zůstávají uchazeči, kteří se nacházejí v evidenci Úřadu práce po dobu kratší tří měsíců (necelých 29 procent celkového počtu). Jejich počet se mezi roky 2000 a 2005 zvýšil více než o 18 procent.

Nejzávažnější je však neustálý růst počtu dlouhodobě nezaměstnaných (nad 24 měsíců), kterých bylo v kraji v roce 2005 více než o čtyřicet procent více než roku 2000. V roce 2005 se na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání podíleli více než jednou pětinou (o 4,0 procentní body více než v roce 2000).

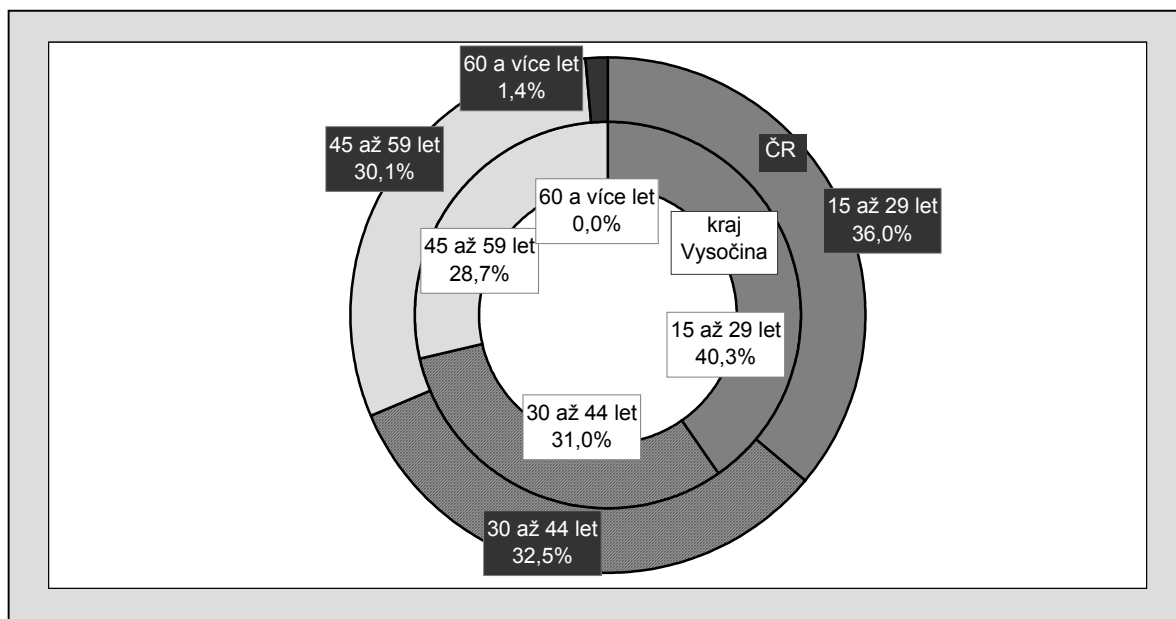
Více než o pětinu přibýlo uchazečů registrovaných 9 až 12 měsíců, kteří na konci sledovaného období tvořili necelých sedm procent celkového počtu. Absolutně se snížil pouze počet osob nezaměstnaných po dobu 12 až 24 měsíců (zhruba o 1 procento).

Tab. 3.3.6 Uchazeči o zaměstnání podle výše měsíčního nároku podpory v nezaměstnanosti k 31. 12. (MPSV)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Změna v %		Struktura v %	
							2005/ 2000	prů- měrná roční	2000	2005
Uchazeči o zaměstnání celkem	19 402	18 196	21 458	23 841	24 531	22 814	17,6	3,3	x	x
z toho s nárokem na podporu	8 163	8 387	10 439	10 523	8 001	7 306	-10,5	-2,2	100,0	100,0
v tom podle výše nároku:										
do 1 500 Kč	760	526	509	473	565	95	-87,5	-34,0	9,3	1,3
1 501 - 3 500 Kč	5 441	5 428	6 618	6 328	3 425	3 209	-41,0	-10,0	66,7	43,9
3 501 - 5 500 Kč	1 454	1 696	2 370	2 474	2 617	2 423	66,6	10,8	17,8	33,2
5 501 - 7 500 Kč	334	478	646	831	907	956	186,2	23,4	4,1	13,1
7 501 a více	174	259	296	417	487	623	258,0	29,1	2,1	8,5

Počet uchazečů s nárokem na podporu v nezaměstnanosti se ve sledovaném období zmenšil více než o desetinu a jejich podíl na celkovém počtu nezaměstnaných se snížil o 10,1 procentního bodu na 32,0 % v roce 2005.

Graf 14 Nezaměstnaní podle věku v roce 2005 (VŠPS)

Podle výše nároku připadaly v roce 2000 plné dvě třetiny na uchazeče s podporou ve výši 1 501 až 3 500 korun, jejich počet však do roku 2005 poklesl více než o čtyři desetiny. Jejich podíl na celkovém počtu uchazečů s nárokem na podporu byl v roce 2005 o 22,8 bodu nižší než v roce 2000.

V rostoucím počtu nezaměstnaných s nárokem na vyšší podporu se projevuje jednak celkové zvyšování mezd, především však stoupající počet nezaměstnaných, kteří před ztrátou zaměstnání zastávali vyšší a lépe placená místa a mají tak nárok na vyšší podporu v nezaměstnanosti.

Počet nezaměstnaných s nárokem 5 501 až 7 500 korun se mezi roky 2000 a 2005 více než zdvojnásobil a s nárokem přes 7 500 korun více jak ztrojnásobil. Ještě výrazněji vzrostl jejich podíl na celkovém počtu uchazečů s nárokem na podporu.

Počet uchazečů o zaměstnání v rekvalifikaci se mezi roky 2001 a 2005 zvýšil více než o třetinu. Výrazně vzrostl počet úspěšně ukončených rekvalifikací (více než trojnásobně) a ještě více počet žen v rekvalifikaci (téměř čtyřnásobně).

Poměrně malé počty připadají na absolventy škol a občany se zdravotním postižením v rekvalifikaci, jejich zastoupení mezi uchazeči o zaměstnání, kteří procházejí rekvalifikací, se značně zvýšilo, což zvláště platí o absolventech škol (více než šestinásobný růst jejich počtu, zvýšení podílu na celkovém počtu rekvalifikací o 4,8 bodu).

Tab. 3.3.7 Uchazeči o zaměstnání v rekvalifikaci k 31. 12. (MPSV)

	2001	2002	2003	2004	2005	Změna v %		Podíl v %	
						2005/ 2001	prů- měrná roční	2001	2005
Uchazeči o zaměstnání v rekvalifikaci celkem	1 847	2 176	2 275	2 147	2 484	34,5	7,7	x	x
z toho:									
rekvalifikace ukončené úspěšně	480	455	1 047	1 227	1 702	254,6	37,2	26,0	68,5
ženy	293	290	688	837	1 125	284,0	40,0	15,9	45,3
mladiství bez kvalifikace	2	0	0	0	2	0,0	0,0	0,1	0,1
absolventi škol	23	14	35	127	150	552,2	59,8	1,2	6,0
občané se zdravot. postižením	50	26	59	85	135	170,0	28,2	2,7	5,4
Průměrný věk uchazečů v rekval.	31,5	31,4	32,2	33,1	36,3 ¹⁾	4,8	x	x	x

¹⁾ rozdíl 2005 - 2001 v letech

Průměrný věk uchazečů v rekvalifikaci se zvýšil téměř o pět let na 36,3 roku, což koresponduje s rostoucím počtem nezaměstnaných ve vyšších věkových skupinách.

Volná pracovní místa

Počet volných pracovních míst v kraji Vysočina byl v roce 2005 více než o čtvrtinu nižší než roku 2000. Ještě daleko nižší však byl v letech 2003 a 2004, kdy nedosahoval ani poloviny úrovně roku 2000. Mezi léty 2004 a 2005 pak došlo k jejich více než padesátiprocentnímu meziročnímu nárůstu.

Výrazně poklesl počet volných míst pro osoby s nižší kvalifikací, zvláště se středním vzděláním bez maturity (o 38 procent) a se základním vzděláním (téměř o 29 procent). Volná místa pro pracovníky se základním vzděláním a středním vzděláním bez maturity v roce 2000 představovala 91,1 % všech volných pracovních míst, v roce 2005 to bylo už o 9,3 procentního bodu méně.

Tab. 3.3.8 Kvalifikační struktura volných pracovních míst k 31. 12. (MPSV)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Změna v %		Struktura v %	
							2005/ 2000	prů- měrná roční	2000	2005
Volná pracovní místa celkem	2 638	2 797	2 267	1 317	1 273	1 913	-27,5	-6,2	100,0	100,0
v tom:										
základní vzdělání vč. bez vzdělání	796	982	986	441	339	566	-28,9	-6,6	30,2	29,6
střední vzdělání bez maturity vč. vyučených	1 581	1 499	1 020	701	732	980	-38,0	-9,1	59,9	51,2
ÚSO vzdělání vč. vyučených s maturitou	12	11	26	10	10	18	50,0	8,4	0,5	0,9
úplné střední všeobecné vzdělání	178	220	153	125	141	231	29,8	5,4	6,7	12,1
vyšší odborné vzdělání	4	4	2	5	3	12	200,0	24,6	0,2	0,6
vysokoškolské vzdělání vč. vědecké výchovy	67	81	80	35	48	106	58,2	9,6	2,5	5,5

Volných míst pro pracovníky s některým z vyšších stupňů kvalifikace naopak přibýlo. Počet volných míst pro osoby s vysokoškolským vzděláním vzrostl téměř o šedesát procent a jejich podíl na celkovém počtu volných míst se více než zdvojnásobil. Poměrně značné bylo v roce 2005 také množství volných míst pro pracovníky s úplným středním všeobecným vzděláním (12,1 % všech volných míst). Těchto míst oproti roku 2000 v kraji přibýlo téměř třicet procent a jejich podíl na celkovém počtu volných míst se téměř zdvojnásobil.

Počet volných pracovních míst pro osoby s úplným středním odborným vzděláním byl po celé sledované období velice nízký, zvláště vezmeme-li v úvahu počet uchazečů o zaměstnání s tímto stupněm vzdělání.

Graf 15 Počet uchazečů o zaměstnání na jedno volné pracovní místo k 31. 12.

Zdroj: MPSV

